

**REPUBLIKA HRVATSKA
PRAVOBRANITELJ ZA DJECU**

**KLASA: DPR-028-03/23-01/0016
URBROJ: 134-23-1**

Zagreb, 19. rujna 2023.

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

**Kabinet ministra
KabinetMZO@mzo.hr**

**Uprava za odgoj i obrazovanje
odgojiobrazovanje@mzo.hr**

**Uprava za potporu i unaprjeđenje
sustava odgoja i obrazovanja
standardistrategije@mzo.hr**

Predmet: Zaštita prava djece na obrazovanje prilikom upisa u školu i određivanja primjerenog programa obrazovanja
- preporuka, dostavlja se
- izvješće, traži se

Poštovani,

s početkom školske godine 2023./2024. pravobraniteljica za djecu zaprimila je veći broj pritužbi u kojima se ukazuje na povredu prava djece na obrazovanje od strane pojedinih školskih ustanova. U pritužbama se, između ostalog, ističe:

- da škole uvjetuju upis djeteta u osnovnu školu suglasnošću oba roditelja, pa u slučaju izostanka suglasnosti jednog roditelja (osobito u slučaju nesuglasnosti roditelja oko izvršavanja sadržaja roditeljske skrbi), ne žele dijete upisati u školu, iako je riječ o obveznom osnovnoškolskom obrazovanju i školi čijem upisnom području dijete pripada;
- da škole onemogućuju učenicima s teškoćama (neovisno o tome je li riječ o učenicima s teškoćama u razvoju, problemima u ponašanju i dr.) dolazak na nastavu dok se ne donese konačno rješenje o primjerenom programu obrazovanja ili dok se ne osiguraju uvjeti u školi za provedbu primjerenog programa.

Navedena postupanja ukazuju na kršenje djetetovog prava na obrazovanje koje je propisano člankom 16. *Konvencije o pravima djeteta*, ali i načela zaštite najboljeg interesa djeteta, propisanog člankom 3. *Konvencije o pravima djeteta*.

Stoga preporučamo da školskim ustanovama pošaljete upute o načinu postupanja u spornim slučajevima i obvezi zaštite prava i interesa djece, osobito njihovog prava na obrazovanje, ali i dužnosti postupanja u skladu s najboljim interesom djeteta sukladno članku 3. *Konvencije o pravima djeteta*. Slijedom navedenog, preporučamo vam da školskim ustanovama skrenete pozornost na sljedeće:

1. Upis djeteta u školu u slučaju sukoba roditelja u izvršavanju sadržaja roditeljske skrbi

Sukladno *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (Narodne novine, 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22) (u daljnjem tekstu: ZOOSŠ) osnovnoškolski odgoj i obrazovanje obvezno je za svu djecu, u pravilu od šeste do petnaeste godine života (čl. 12. st. 1. ZOOSŠ). U prvi razred obveznog osnovnog obrazovanja upisuju se djeca koja do 1. travnja tekuće godine imaju navršениh šest godina života (čl. 19. st. 1. ZOOSŠ). Učenik se upisuje u osnovnu školu čijem upisnom području pripada na temelju svog prebivališta, odnosno prijavljenog boravišta (čl. 16. st. 2. ZOOSŠ). Iznimno, učenik se može upisati u prvi razred osnovne škole kojoj ne pripada prema upisnom području ako to ne izaziva povećanje broja razrednih odjela utvrđenih planom upisa u osnovnoj školi u koju se upisuje ili ako se upisuje u škole koje izvode alternativne, međunarodne te programe na jeziku i pismu nacionalnih manjina ili ako se upisuje u škole kojima je osnivač druga pravna ili fizička osoba. U slučaju kad se učenik upisuje u školu čijem upisnom području ne pripada nadležno upravno tijelo županije, odnosno Gradski ured dužan je o upisu učenika obavijestiti osnovnu školu u koju se učenik trebao upisati prema upisnom području (čl. 18. ZOOSŠ).

U situacijama u kojima postoji sukob između roditelja u ostvarivanju roditeljske skrbi ne smiju se ugroziti djetetova prava i interesi na način da dijete zbog sukoba roditelja određeno razdoblje ne bude upisano u školu ili ne pohađa nastavu jer škola odbija upisati dijete ako za to nema suglasnost oba roditelja.

Preporučamo da škole u takvim slučajevima dosljedno primjenjuju odredbe *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* i *Državnog pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja*, kao i da izravno primijene *Konvenciju o pravima djeteta*, rukovodeći se djetetovim najboljim interesom. U takvim slučajevima djetetu se mora osigurati upis u školu čijem upisnom području pripada na temelju prebivališta, odnosno prijavljenog boravišta.

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kao niti *Obiteljski zakon* (Narodne novine, 103/15, 98/19, 47/20, 49/23-Odluka i Rješenje USRH) (u daljnjem tekstu: OBZ) ne propisuje obvezu traženja suglasnosti oba roditelja za upis djeteta u školu. U situacijama u kojima se traži roditeljsku suglasnost, dovoljno je tražiti suglasnost jednog roditelja jer se presumira da je drugi suglasan (čl. 99. st. 2. OBZ), osim u situacijama u kojima se traži izričita suglasnost drugog roditelja prema čl. 100. i 101. OBZ-a (zastupanje u vezi s bitnim

osobnim pravima djeteta koja se odnose na promjenu osobnog imena djeteta; promjenu prebivališta, odnosno boravišta djeteta; izbor ili promjenu vjerske pripadnosti te zastupanje u vezi s vrijednijom imovinom, odnosno imovinskim pravima djeteta).

Roditelje treba poticati na dogovor u cilju sporazumnog rješavanja svih pitanja koja se tiču djeteta, ali ako dogovor nije moguć, o tome je ovlašten odlučivati isključivo sud. Međutim, do donošenja sudske odluke dijete ne može biti uskraćeno u svom pravu na obrazovanje.

2. Upis u školu djece s teškoćama u razvoju ili problemima u ponašanju

Ne smije se dogoditi da zbog dugotrajne administrativne procedure vezane uz donošenje rješenja o primjerenom programu obrazovanja djeca ne mogu ostvariti svoje pravo na obrazovanje jer škole onemogućuju učenicima s teškoćama u razvoju, odnosno učenicima s problemima u ponašanju dolazak na nastavu dok se ne donese konačno rješenje o primjerenom programu obrazovanja ili dok se u školi ne osiguraju uvjeti za njegovu provedbu. Prema čl. 14. st. 5. *Pravilnika o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava* (Narodne novine, 67/14, 63/20) ako rješenje nije doneseno do 31. kolovoza tekuće godine za dijete koje se upisuje u prvi razred osnovne škole, dijete se do donošenja rješenja upisuje u redoviti program. U takvom slučaju škola mora omogućiti djetetu pohađanje nastave i pružiti mu potrebnu podršku i pomoć, a ne upućivati roditelje da dijete ostane doma dok se ne donese konačno rješenje o primjerenom programu obrazovanja i dok se ne osiguraju potrebni uvjeti (npr. zapošljavanje pomoćnika u nastavi, ustrojavanje posebnog razrednog odjela i sl.). Isto se odnosi i na slučaj kada učenik s teškoćama u razvoju ili s problemima u ponašanju, koji ima rješenje o primjerenom programu obrazovanja, mijenja školu zbog promjene mjesta prebivališta, odnosno boravišta. Škola u takvom slučaju ne bi smjela učeniku uskratiti pravo na obrazovanje jer u školi nisu osigurani uvjeti za provedbu primjerenog programa obrazovanja za učenika.

Sukladno čl. 11. *Zakona o pravobranitelju za djecu* (Narodne novine, 73/17) preporučamo da školskim ustanovama žurno pošaljete upute o načinu postupanju u zaštiti prava i interesa djece prilikom upisa u školu, odnosno prilikom određivanja primjerenog programa obrazovanja. Ujedno molimo da nas povratno izvijestite o poduzetom povodom ove preporuke s pozivom na gore navedeni broj predmeta.

S poštovanjem,

Dostaviti:

1. naslovu
2. pismohrani